

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

СУЧАСНА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Частина III

**Дніпро
2024**

УДК 81'1(477)

С 91

*Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 19 грудня 2024 р.)*

*Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 26.02.2024 р.)*

Сучасна прикладна лінгвістика. Збірник наукових праць. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2024. Ч. III. 295 с.

(в авторській редакції)

У збірник увійшли наукові дослідження, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (14 листопада 2024 року). Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали наукових досліджень можуть бути використані у практичній діяльності фахівців вказаних напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лежнєва Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Нежива Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Дудник Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Лимар Андрій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – провідний фахівець відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

© ВВПЗ «ДГУ», 2024

© Автори, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Алексєєв Артур. Вплив штучного інтелекту на розвиток психолінгвістичних моделей	6
Андрішко Олег. Інтелектуальні ігри на уроках української мови	12
Варакута Марина. Психолінгвістика тайм-менеджменту: аналіз мовних технік у боротьбі з прокрастинацією	21
Василенко Олена. Формування полікультурної компетентності студентів у сучасному багатомовному середовищі	29
Возняк Ігор. Дотепність і сарказм як словотворчі характеристики сленгової лексики (на матеріалі сучасного німецького сленгу та його англійськомовних відповідників)	36
Возняк Ігор. Лінгвістичний аналіз правових дефініцій як засобу (інструмента) техніки нормопроєктування	48
Дудник Олена. Українізація в добу визвольних змагань 1917-1921 років (регіональний аспект)	58
Зав'ялов Дмитро. Компетентнісний підхід у підготовці здобувача вищої освіти.....	68
Запотічна Роксолана. Integrating language nests into English teaching strategies ..	73
Квітинська Ліана. Семіотика – принципи програмування: безпеки та забезпечення	80
Кирпита Тамара, Давидова Тетяна, Левицька Світлана. Підтримка студентів із вадами слуху на заняттях з іноземної мови	92
Korsunskia Viktoriia. Die Eisbergmethode in der Kommunikationspsychologie	100
Крашеніннікова Тетяна, Руколянська Наталія, Холод Ірина. Мова як етнічна ознака в суспільстві	113
Леошенко Дмитро. Мова як чинник формування етнічного світогляду	126
Лимар Андрій. Державна мовна політика радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст. як засіб мовно-культурної асиміляції	133
Лучанінова Ольга. Інформаційно-аналітичне формування здобувачів вищої освіти як особистостей і професіоналів у векторі академічно-педагогічного дискурсу	143
Моргунова Аліна. «Таємна доктрина» О. П. Блаватської як джерело міжкультурної комунікації	149
Мосейко Анжела. Роль юридичної лінгвістики у судовому процесі: аналіз впливу мови на рішення суду	157
Негодченко Ольга. Символічні елементи України в наївному мистецтві	163
Нежива Ольга. Застосування медіації при вивченні іноземної мови	175
Панков Олександр. Інноваційні методи навчання студентів з питань пожежної безпеки на об'єктах з масовим перебуванням людей	184

Пйонтик Вікторія, Романишин Наталія. Концептуалізація російсько-української війни: антропоцентричний вимір в сучасному художньому дискурсі.....	200
Поповський Анатолій. Імперський жезл злочинної Москви – кати, катівні, катування	211
Рева Ірина. Вплив імперського нарративу на світосприйняття жителів Росії в умовах російсько-української війни 2014-2024 рр. (на матеріалах відеоблогу «Vox Veritatis»)	220
Романишин Наталія, Лапчук Руслана. Вербалізація емоційних параметрів концептосфери «війна очима цивільного населення» у сучасному українському художньому дискурсі	227
Руколянська Наталія. Лексичний масив сучасної кримінально-процесуальної субмови	234
Сергієнко Наталія. Проблеми і перспективи вивчення української мови як іноземної	241
Сімічева Юлія. Використання штучного інтелекту для підвищення ефективності викладання іноземної мови у ВНЗ	248
Сковронська Ірина. Еміграційні процеси і преса української діаспори США та Канади: причини виникнення й етапи становлення	256
Хмель-Дунай Галина. Збереження культурної спадщини як елемент виховання.....	266
Якубовська Марія, Даньшова Валентина. Система ціннісних нарративів особистості в умовах війни як основа ментального здоров'я: на прикладі творчості Ярини Черногуз	274
РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ	
Бабій Олег. Довженко: погляд крізь століття	280
Д'Аміко Аліса. Контент міжмовної синергії	282
Лимар Андрій. Реабілітовані історією	284
Сковронська Ірина. Пастух Юрій «Не сушу молодості весла!»	286
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	293

3. Костюк М. Л. Дефінітивні проблеми нормотворчості. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*: матер. міжн. наук. конф. у рамках VII-х наукових читань, присвячених пам'яті В. М. Корецького, ч. 2. Дніпро, 2017. С. 3–7.
4. Красницька А. В., Підвисоцький В. В. Юридичне документознавство: мультимедійний навч. посібник. URL: https://arm.naiaiu.kiev.ua/books/legal_documentation/info/lec2.html (дата звернення 20.10.2024).
5. Міневич О. І. Поняття та види правових помилок: загальнотеоретичне дослідження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2021. 251 с.
6. Подорожна Т. С. Законодавчі дефініції: поняття, структура, функції: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. Львів, 2009. 205 с.
7. Поняття як форма мислення. *Логіка*: мультимедійний підручник / В. М. Кравець, О. І. Гвоздік, О. О. Бандура та ін.; за заг. ред. Шевчука Р. М. і Павлишина О. В. URL: https://arm.naiaiu.kiev.ua/books/logika/lections/lecture2_1.html (дата звернення 20.10.2024).
8. Прадід Ю. Ф. Юридична лінгвістика в Україні: здобутки і перспективи. *Мовознавство*. 2011. № 2. С. 31–37.
9. Про захист прав споживачів: Закон України від 10 червня 2023 року № 3153-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3153-20> (дата звернення: 20.10.2024).
10. Скорофатова А. О. Лінгвістичні аспекти юридичної техніки: юридична дефініція, презумпція та фікція. *Нова філологія*. 2024. № 93. С. 183–190.
11. Словник української мови: в 11 томах. Том 8. 1977. С. 175.

УКРАЇНІЗАЦІЯ В ДОБУ ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ 1917-1921 РОКІВ (РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ)

Олена ДУДНИК

*кандидат історичних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації
та соціально-гуманітарних дисциплін ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний
університет»*

На прикладі південних повітів Київської губернії об'єктивно відтворити картину українізації в період національно-демократичних перетворень 1917-1921 рр. з використанням архівних матеріалів, періодичної преси. Авторка зосередила свою увагу на дослідженні ролі регіону в тогочасних загальнодержавних подіях 1917-1921 рр. Таке регіональне спрямування є неабияк важливим з історичного погляду. Стаття є частиною більш широкого дослідження національно-культурних подій Української революції 1917 – 1921 рр. в південних повітах Київської губернії.

Ключові слова: українізація, освіта, Київська губернія, 1917-1921 рр., повітова влада.

Using the example of the southern districts of the Kyiv province, the article aims to objectively recreate the picture of the Ukrainianisation during the period of national democratic transformations of 1917-1921 using archival materials and periodicals. The author focuses on the role of this region in the national events of 1917-1921. This regional focus is of great historical importance. The article is part of a broader study of the national and cultural events of the Ukrainian Revolution of 1917-1921 in the southern districts of Kyiv province.

Key words: Ukrainisation, education, Kyiv province, 1917-1921, county authorities.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження подій, процесів, явищ Української національно-демократичної революції 1917-1921 років – один з пріоритетів вітчизняної історіографії. Особливо важливого значення мають всі аспекти культурної політики української влади, пов'язані з регіональними її проявами. Актуальність такого підходу пояснюється необхідністю ретельнішого вияву і аналізу подій в повітах Київської губернії.

Виходячи з цієї потреби, виникає необхідність звернутися до подій, що розвивалися в Київській губернії, зокрема в південних повітах, які займали одне із провідних місць в Київській губернії.

У південних повітах Київській губернії в революційний період 1917–1921 рр. громадське життя відзначалося високим рівнем активності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. За тривалий час вивчення національно-культурних процесів в революційну добу нагромаджено значну кількість наукових робіт, які торкаються різних аспектів запровадження української мови в державних установах, навчальних закладах. До питання запровадження української мови в період Національної революції зверталися у своїх роботах ряд вітчизняних науковців [1-4].

Незамінним джерелом з історії культурного будівництва є центральна і місцева преса, яка зафіксувала величезну кількість подій і фактів регіонального значення: «Нова рада» (Київ), «Народна воля» (Київ), «Союз» (Умань), «Селянська думка» (Тараща), «Спілка» (Сквира).

Мета дослідження – на прикладі південних повітів Київської губернії об'єктивно відтворити картину процесу українізації упродовж усього періоду Української революції.

Виклад основного матеріалу. У перші революційні дні з ініціативи української інтелігенції в ейфорійному пориві демократизації було запалене зелене світло на шляху українізації школи. За ініціативи попечителя Київської шкільної округи М. Василенка вже з перших чисел березня 1917 р. дозволялося у повітах і волостях, де мешкала переважно українська людність, відкривати українські школи із забезпеченням прав меншин на освіту. Активізувало свою роботу щодо українізації освіти створене ще до революції Товариство шкільної освіти. Товариство очолив Іван Стешенко, а його заступником став Петро Холодний. Педагог Холодний свою діяльність в революційні роки присвятив відродженню української школи, її реформуванню, створенню єдиної національної школи. В Україні та поза її межами він завжди захищав інтереси української школи, українських учителів та студентів. Основними завданнями товариства були заснування українських шкіл різних типів, проведення українізації існуючих шкіл, підготовка українських учителів, друк підручників.

Генеральний секретаріат народної освіти у жовтні 1917 року звернувся до людності України з відозвою про українізацію школи. «В школі повинно забезпечити вільне правдиве слово. На селах повинні закладатись вищі початкові школи. Генеральний секретаріат вважає, що у кожного повинні бути свої рідні школи, як це є по всьому світі. Нехай же народ віддає дітей своїх до рідної української школи, а ми з свого боку будемо допомагати справі рідної освіти і порадою і людьми і книгами. На рідній мові повинно йти навчання уже з цього року, і наші селяни повинні чим тільки можуть підтримати рідну школу» [5, с. 263].

Значну роль в українізації школи й освіти відіграли перший Всеукраїнський педагогічний з'їзд та другий Всеукраїнський учительський з'їзд, які відбулися відповідно 5-6 квітня та 10-12 серпня 1917 року. Згідно рішення першого Всеукраїнського педагогічного з'їзду при УЦР почала працювати шкільна рада, а при комітеті Української Центральної Ради – шкільна комісія. На

шкільну раду покладался обов'язок повернути в Україну з Росії українських вчителів і забезпечити їх відповідними посадами.

У жовтневому номері часопису «Нова рада» (1917 р.) опубліковано лист-звернення Генерального секретаря народної освіти І. Стешенка «До земств і міст»: «Вимогами власного історичного життя і волею революції, український народ, як і інші в Росії, придбав змогу користуватись всіма здобутками своєї культури, а в тім числі і своєю рідною мовою. Визнаючи потрібним, щоб здійснення цього природнього права народу почалось уже з цього шкільного року, оголошуємо, що у всіх початкових школах України, при забезпеченню прав меншостей, навчання повинно провадитись на українській мові, коли знайдуться для цього учителі, а також мусить викладатись історія та географія України. Для забезпечення меншостей можна заводити паралелі, або призначити одну з шкіл для тієї чи іншої національності. В школах неукраїнських, при тій же умові, повинно бути заведено українознавство і, яко предмет, українська мова. Доводячи до Вашого відома цю постанову Генерального Секретаріату, прошу Управу з свого боку зробити розпорядження всім завідуючим початковими школами і потім дати нам звідомлення, в якій мірі його переведено в життя» [6]. В цьому ж місяці Генеральний секретар освіти І. Стешенко звернувся і до всіх педагогів-українців, що мешкали за межами України, з проханням повернутися до рідної землі для роботи в українізованих гімназіях та вищій школі з метою налагодження викладання українознавства.

Другий Всеукраїнський учительський з'їзд (серпень 1917 р.) ухвалив: «кожна дитина на Україні повинна навчатись і виховуватись на українській мові. Дитину не тільки вчити грамоті, але й знайомити її з рідним краєм, його історією».

Київська губерніальна рада у наказі депутатам Всеросійських установчих зборів 2 жовтня 1917 р. заявила про те, щоб депутати від губернії добивалися від російського парламенту прийняття закону, яким забезпечувалося б право кожного

народу здобути освіту на своїй рідній мові. Ставилася вимога, щоб не було скривджено і «тих українців, яких закинуло далеко за межі України» [7, с. 2].

На другому з'їзді вчителів Уманського повіту 24-26 вересня 1917 р. було вироблено і схвалено повітовою шкільною радою план українізації шкільництва у повіті. Цей план передбачав поділ початкових шкіл на дві групи. У першій групі навчання мало повністю базуватися на використанні української мови, а у другій групі навчання мало проводитися як українською, так і російською мовами. Уроки арифметики, читання, письма мали проводитися тільки українською мовою. Завдання полягало у тому, щоб домогтися такого становища, коли б всі учні, які закінчували школу могли вільно читати українською мовою і знати елементарні правила українського правопису.

Аби допомогти вчителям виконати завдання українізації, з'їзд вчителів передбачив шляхи підвищення їх кваліфікації. З цією метою рекомендовано організувати курси українознавства для вчителів, передбачено придбати 80 тис. примірників підручників українською мовою. Однак таку кількість підручників уманській шкільній раді придбати не вдалося, бо, як зазначалося в офіційному звіті, «на перешкоді стояли ті умови часу, в яких це робилося».

Ще на початку 1917 р. попечитель Київської шкільної округи порушив питання перед Уманською міською управою про доцільність переведення нижчих і вищих початкових шкіл на українську мову навчання. У школах повіту учні мали вивчати українську мову, географію та історію України [8, с. 1].

Сесія Сквирської шкільної ради в березні 1918 року вирішила відкрити у місті семінарію і забезпечити «права меншості в семінарії», про що було оголошено всім громадянам повіту. При цьому наголошувалося, що «школа має бути переведена на материнську українську мову» [9, с. 5].

Володарська волосна рада цього ж повіту на черговому засіданні ухвалила відкрити українську гімназію, на утримання якої волость брала на себе зобов'язання виділити третю частину загальних витрат [10, с. 4].

Рада гласних Таращанського повіту на своєму засіданні 18 листопада 1917 року прийняла рішення засновувати народні читальні, «завести українську мову в діловодстві та рахівництві – по всіх інституціях повіту» [11, с. 1].

Сільський схід с. Зарубинці Липовецького повіту постановив, щоб «навчання дітей у школі велося українською мовою, щоб шкільна рада при повітовій земській управі прислала учителя-українця». Про необхідність навчання селянських дітей українською мовою на зборах заявили також селяни с. Мервин цього ж повіту [12, с. 2].

З метою посилення українізації державного апарату і збільшення у ньому українських кадрів, влада Сквирського повіту організували курси перепідготовки і підготовки службовців з корінного населення для волосних та земських управ, працівників юридичних та інших державних установ [13, с. 3]. Велику підготовчу роботу щодо відкриття курсів українознавства на Сквирщині провела «Юнацька спілка». До неї входили батьки учнів, представники громадськості. Завдання спілки – допомогти молодим людям отримати освіту [14, с. 3].

На початку 1918 року Липовецька міська дума постановила відкрити у повіті вечірні курси для дорослих і курси української мови, асигнувавши на їх утримання відповідно 600 і 1200 карбованців [15, с. 8].

Наприкінці 1917 року у Таращанському повіті 75% державних службовців перейшли на українську мову у веденні діловодства. У Сквирському повіті цей показник становив 69%. В чотирьох повітах Київської губернії (Чигиринському, Уманському, Звенигородському і Київському) діловодство велося на половину російською і українською мовами. Всього у Київській губернії на українське справочинство перейшло понад 52% державних, профспілкових, медичних, сільськогосподарських, та інших закладів [16, с. 2].

Отже, статус російської мови на початку революції кардинально змінився.

Джерела свідчать, що процес українізації, зокрема, в усіх ланках освіти проходив небезболісно, що було зумовлено як об'єктивними умовами, так і суб'єктивними чинниками. Для відкриття нових навчальних закладів не

вистачало коштів, книжок, приміщень, необхідної кількості учителів з українознавства. Уманська газета «Союз» писала, що головними причинами, які гальмували процес освіти селянства, була нестача підручників і коштів, і коли їх усунути, то село легко подолає всі інші перешкоди, «треба лише мобілізувати й згуртувати всі культурно-освітні осередки з власними виконавчими організаціями» [17, с. 2].

Аналіз архівних матеріалів та газетних повідомлень дає можливість, зробити висновок, що введення у навчальний процес предметів українською мовою в початкових класах, а також викладання українознавчих дисциплін в початкових та середніх школах по всій території України сприймалося неоднозначно.

Проти українізації освіти виступали проросійськи налаштовані педагоги.

Центральна Рада звернулася до українського учительства із закликом поборювати русифікацію, «рішуче домагатися ... права на заведення рідної мови у всіх школах, від нижчої до вищої» [18, с. 1]. На цю відозву, на її підтримку відгукнулися різні з'їзди, зібрання учительських спілок, на яких рішуче вимагалось створення національної школи. 24 вересня 1917 року відбувся Звенигородський повітовий учительський з'їзд, на який прибули 200 вчителів. На ньому «учителі великороси» запропонували утворити «Учительський Союз» у складі «Всеросійського обласного учительського Союзу». Вчителі-українці стояли за «Українську Учительську Спілку», яка б через своїх представників ввійшла до Всеукраїнської Селянської спілки. Після гострої дискусії з цього питання було проведено голосування і лише вісім делегатів проголосували проти утворення «Української Учительської Спілки» [19, с. 3].

На початковому етапі освітньої реформи в повітах Київської губернії яскраво проявилися дві протилежні позиції вчителів, щодо вирішення проблем українізації школи. Одну з них представляли її прихильники, іншу – ті, що вороже ставилися до українізації, ігнорували рішення української влади.

Вирішення проблем українізації на місцях, зокрема в повітах Київської губернії, проходило із значними труднощами і подоланням багатьох перешкод.

Активно проти українізації виступали судові інстанції. Загальні збори службовців Уманського окружного суду, всупереч циркуляру Міністерства судових справ про українізацію, винесли постанову, в якій зазначалося, що вимоги замінити у встановлений термін вивіски в суді, печатки, бланки на українську мову неможливо, тому що для проведення такої роботи немає спеціалістів, які б володіли відповідною термінологією на українській мові. Крім цього, доводили працівники суду, немає умов для вивчення службовцями суду української мови, бо «в Умані ні школи, ні курсів, ні вчителів відповідних немає». На той час в повітовому місті вже були створені певні умови для поглиблення українізації: працювала українська гімназія імені Б. Грінченка, організовано курси українознавства, політичний клуб, у 14 середніх школах міста викладається українська мова. Українською мовою виходили місцеві газети «Союз», «Вільна Україна».

У листопаді 1917 року «Просвіта» м. Липовця отримала постанову Уманського окружного суду, в якій містилася відмова у реєстрації заяви «Просвіти» з причини того, що заява складена на українській мові.

Ворожу позицію щодо українізації зайняла частина російського православного духовенства. На зборах парафіян з приводу обрання делегатів для участі у виборах Київського митрополита священник Турчанінов заявив: «Украина – это слово ругательное, а украинский язык – галицкий жаргон, который нам навязывают» [20, с. 2].

У добу Гетьманату в повітах Київської губернії у сфері освіти стали відбуватися позитивні зміни: збільшилася кількість навчальних закладів, підвищувалася кваліфікація учителів, зроблено кроки в українізації освіти.

Міністерство народної освіти Української Держави значну увагу приділяло питанню українізації народних шкіл. Гетьманський уряд ухвалив законопроект про обов'язкове вивчення в навчальних закладах української мови та літератури,

географії, історії України. 22 липня 1918 року Міністерство народної освіти надіслало лист за підписом Миколи Василенка губерніальним і повітовим земствам, міським управам, губерніальним та повітовим комісарам у справах освіти, в якому повідомлялося, що на ринку є значна кількість книг для національної школи, а земства, придбавши їх, зможуть забезпечити свої школи підручниками. В першу чергу, зауважувалося у листі, має бути забезпечена вчителями і підручниками на українській мові нижча початкова школа [21, с. 1].

У добу Гетьманату велика увага приділялася підвищенню кваліфікації учителів, які викладали українознавство. В Умані при шкільному відділі земства у червні 1918 року розпочали функціонувати курси української мови для народних учителів. Міністерство народної освіти відібрало лекторів з відповідним освітнім цензом та педагогічним стажем. На курсах навчалися вчителі Уманського, Звенигородського, Липовецького повітів.

Міністерство народної освіти Гетьманату зробило перші кроки щодо підготовки і видання комплекту підручників українською мовою. З вересня 1918 року в усіх середніх навчальних чоловічих, жіночих, комерційних школах Київської губернії, як обов'язкові дисципліни вводилися українська мова і література, історія та географія України. Відповідно і вводилися у штати шкіл посади викладачів цих навчальних дисциплін з відповідною освітою.

За часи правління Павла Скоропадського в Україні здійснювалася політика м'якої українізації. Гетьман розумів, що його держава має бути українською.

Директорія послідовно, наскільки дозволяла політична ситуація, здійснювала політику українізації. На виконання Закону Директорії про державну мову від 1 січня 1919 року, Міністерство народної освіти проводило активну роботу з українізації шкіл.

Дотримуючись курсу на форсовану дерусифікацію освіти, урядові структури, насамперед міністерство народної освіти, вдавалися і до «силових методів», таких, як обумовлення державної підтримки шкіл, відкритих на місцеві і

громадські кошти, переходом у них викладання всіх предметів. Невиконання цієї умови школою загрожувало їй позбавленням утримання або субсидій від держави.

У період Директорії особлива увага владних структур приділялася вчительським кадрам. За ініціативи філій місцевих «Просвіт» та учительських спілок організовувалися трьохтижневі курси українознавства для місцевого вчителства середніх шкіл, де проводилися практичні заняття, семінари з української мови, викладались українська мова, короткий огляд термінології з мови, письма, історії, фізики, математики, природознавства і географії. Восени 1919 року Департамент вищої та середньої освіти Міністерства народної освіти розробив і передав у повіти положення про «улаштування сітки тимчасових курсів українознавства для учителів середніх шкіл». На цих курсах мали пройти підготовку та підвищити свою кваліфікацію кожний четвертий учитель. Таке рішення Департаменту знаходило підтримку на місцях.

Висновки. Невід'ємною складовою культурної політики 1917-1921 років стало використання української мови, вивчення української літератури, історії, географії України. Мовна політика у цьому напрямку не лише ініціювалася «зверху», але й активно розроблялася місцевою інтелігенцією, знаходила широку підтримку серед мешканців Київської губернії.

Список використаної літератури

1. Морозова О. В. Рух за впровадження української мови в навчальних закладах України в кінці ХІХ – на початку ХХ століть : Дис. ... к.і.н.: 07.00.01 / Донецький нац. ун-т., 2007. 310 с.
2. Давидова Н. В. Спроба українізації Харківського університету в 1907 р. *Наукові праці: Науково-методичний журнал*. Т. 52. Вип. 39. Історичні науки. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2005. 156 с. С. 21-24.
3. Розовик Д.Ф. Культурне будівництво в Україні у 1917-1920 рр. Київ: Аквілон-Плюс. 2011. 543 с.
4. Зеленюк І. С. 1917 рік на Поділлі. Львів : Каменяр, 1966. 148 с.
5. Уманський краєзнавчий музей. Спр. НДФ 65/2. Арк. 263.
6. Нова Рада. 1917. № 164.
7. Селянська думка (Тараща). 1917. ч. 2.
8. Уманський краєзнавчий музей. Справа НДФ 72/2. 8 с.
9. Спілка (Сквира). 1918. № 6.
10. Народна воля (Київ). 1918. № 43.

11. Селянська думка (Тараща). 1917. ч. 5.
12. Нова Рада (Київ). 1917. № 152.
13. Вісті Комісаріату Ради селянських депутатів Сквири (Сквира). 1917. № 10.
14. Нова Рада (Київ). 1917. № 1.
15. Державний архів Київської області (ДАКО). Ф. Р – 2796. Опис 1. Справа 99. 34 с.
16. Нова Рада (Київ). 1917. № 218.
17. Союз (Умань). 1918. № 11.
18. Нова Рада. 1917. № 32.
19. Народна воля (Київ). 1917. № 122.
20. Союз (Умань). 1918. № 26.
21. Національна бібліотека України імені В. Вернадського. Інститут рукопису. Фонд стародруків. Кл 0755. 20 арк.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Дмитро ЗАВ'ЯЛОВ

*викладач кафедри міжкультурної комунікації
та соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

Стаття присвячена аналізу компетентнісного підходу у вищій освіті та його впливу на підготовку сучасних фахівців. Автор розглядає роль компетентнісного підходу у навчальному процесі, які сприяють не лише засвоєнню знань, а й розвитку критичного мислення, комунікативних навичок та професійної мобільності студентів. Компетентнісний підхід орієнтований на формування ключових і предметних компетентностей, що дозволяє майбутнім спеціалістам ефективно адаптуватися до ринку праці та успішно застосовувати здобуті знання у практичній діяльності.

У статті аналізуються дослідження таких науковців, як О. І. Пометун, Н. С. Побірченко, J. Raven, які вивчали особливості компетентнісного навчання в Україні та світі. Висвітлюється значення інтерактивних методів, спрямованих на активізацію навчальної діяльності студентів та розвиток їхньої професійної компетентності.

Зроблено висновок, що компетентнісний підхід є важливою складовою модернізації освіти, оскільки забезпечує підготовку конкурентоспроможних, відповідальних і самостійних фахівців, здатних до ефективною комунікації, аналізу інформації та прийняття рішень у різних професійних ситуаціях.

Ключові слова: компетентнісний підхід, вища освіта, професійні компетенції, комунікативні навички, інтерактивні методи навчання.

The article analyses the competence-based approach in higher education and its impact on the training of modern specialists. The author considers the role of the competence approach in the educational process, which contributes not only to the acquisition of knowledge, but also to the development of critical thinking, communication skills and professional mobility of students. The competence-based approach is focused on the formation of key and subject competences, which allows